

УДК 37.013.42(078)

Конончук А. І.

ДОБРОЧИННА АКЦІЯ ЯК ФОРМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

У статті висвітлюється питання використання добровільних акцій у професійній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери у контексті добровільної діяльності як засобу соціального і професійного становлення студентів в умовах класичного університету.

Ключові слова: добровільна діяльність, добровільна акція, благодійність, волонтерство, студенти, професійне становлення.

Постановка проблеми. У сучасних умовах реформування українського суспільства актуалізується увага до процесу становлення професійної діяльності й підготовки відповідних фахівців у соціальній сфері. Потреба у професійній підготовці висококваліфікованих фахівців зумовлена тим, що соціально-економічна, соціополітична ситуації, військові дії на Сході України підсилюють процеси розшарування суспільства, унаслідок чого спостерігається чітка поляризація у доходах і матеріальних можливостях населення, зuboжіння більшості, безробіття, зростання кількості тяжко хворих, інвалідів, біженців; спричинили кризові явища у духовному житті суспільства, сім'ї, окремих людей; психологічні конфлікти, стресові ситуації загострили проблеми алкоголізму, наркоманії, ВІЛ/СНІДу, злочинності, суїцидів. Відсутність цілісної, дієвої соціальної політики захисту населення і дитинства зокрема, призвела до зростання кількості дітей з девіантною і делінквентною поведінкою, соціальних сиріт, бездоглядних і безпритульних дітей, категорій сімей і дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах і потребують допомоги. Тому проблема глибокого розуміння сучасної соціальної ситуації в суспільстві потребує розробки як стратегічних перспектив її вирішення, так і пошуку стандартів та технологій підготовки відповідних фахівців для роботи у соціальних закладах різного спрямування з різними категоріями користувачів соціальних послуг.

Соціальний розвиток сучасної студентської молоді, у тому числі майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників, вимагає рішучого переведення її з позиції виконавця на позицію активного учасника, співавтора, автора й співвиконавця всього освітньо-виховного процесу. Адже бездумний виконавець ніколи не стане господарем ситуації. Саме тому завдяки моральному вихованню, активній життєвій позиції особистості, її унікальним загальнолюдським цінностям, умінню володіти людинознавчими технологіями перебудовується і сама людська особистість відповідно до тих норм і правил, які віддзеркалюють суспільні відносини, особливості поведінки людей [8, с. 8].

Дуже важливо, щоб на ранніх етапах власного соціального й професійного становлення студенти почали осмислення свого життєвого вибору, побачили його зв'язок із цілями й завданнями обраної професії, знайшли необхідні умови для успішного оволодіння відповідними вміннями й навичками, а також були залученими у спеціально організовану роботу з розвитку своїх соціально-професійних орієнтирів. На наш погляд, такою роботою, необхідною для становлення майбутнього фахівця і розвитку особистості, може стати добровільна або волонтерська діяльність під час навчання у вищому навчальному закладі.

Відзначимо, що сьогодні переважна більшість студентської молоді займається волонтерською діяльністю. Роль волонтерства у соціально-педагогічній сфері визнана на Державному рівні, що знаходить своє підтвердження в окремих законодавчих документах, зокрема у законах України "Про соціальну роботу з дітьми та молоддю", "Про соціальні послуги", "Про благодійництво та благодійні організації", "Про волонтерську діяльність", у яких добровільна праця волонтерів визнається необхідною та суспільно корисною. Однак дослідження за останній період (З. Бондаренко, В. Злишков, С. Лукомська, М. Поляков) свідчать про те, що помітно спостерігається тенденція щодо зменшення кількості волонтерів, які працюють у соціальній сфері, та у багатьох організаціях ще не сформовано оптимальної моделі волонтерської роботи, особливо у вищих навчальних закладах (ВНЗ), яка включала б ефективні механізми оптимального залучення, відбору, навчання та моніторингу, а також процесу супервізії й методу заохочення, що є вагомими етапами успішної діяльності волонтерів [1, с.35]. Діяльність волонтерів, яких ще називають добровольцями, є надзвичайно важливою на сучасному етапі розвитку суспільства в цілому, й колективі вищої школи зокрема. Зазначимо, що добровільна участь у громадській активності тісно пов'язана із моральним розвитком не лише конкретної особистості, а й усього суспільства. При цьому саме у період соціальних, а відповідно й морально-духовних криз осмислення сутності змісту добровільної (волонтерської) діяльності набуває все більшого значення. Аналіз літературних джерел, результатів наукових досліджень, практичний досвід підготовки соціальних педагогів і соціальних працівників фаховими кафедрами ВНЗ України дає змогу констатувати, що у

працях вітчизняних науковців обґрунтовано теоретичні та практичні засади проблеми з фахової підготовки соціальних педагогів та соціальних працівників (Р. Вайнола, І. Зверева, А. Капська, І. Козубовська, Л. Міщик, І. Мигович, В. Поліщук, Г. Сидоров, С. Харченко та ін.). Разом з тим, аналіз низки наукових розвідок вчених дозволяє стверджувати, що проблема професійного становлення соціальних педагогів та соціальних працівників у добродійній діяльності не була предметом спеціального дослідження і заслуговує на увагу.

Мета статті – розкрити можливості добродійних акцій у професійній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери у контексті осмислення добродійної діяльності як засобу соціального і професійного ставлення студентів в умовах класичного університету.

Результати теоретичного дослідження. Концептуальні проблеми професійної підготовки соціальних педагогів і соціальних працівників знайшли відображення у працях таких науковців, як О. Безпалько, І. Богданова, Р. Вайнола, І. Зверева, А. Капська, О. Карпенко, Я. Кічук, І. Ковчина, Г. Лактіонова, Г. Локарева, Л. Міщик, В. Поліщук, С. Харченко та ін.

Сучасні дослідження теоретичних та методичних засад професійної підготовки фахівців соціальної сфери зорієнтовані на вивчення підготовки майбутніх соціальних педагогів до взаємодії з різними категоріями клієнтів (Л. Іванова, О. Лісовець, Ю. Мацкевич, С. Пашенко, Л. Пундик, Р. Чубук, В. Леонова, О. Михайленко, Н. Шпиг, М. Ярошко та ін.); формування готовності майбутніх фахівців соціальної сфери до організації та здійснення різних напрямів професійної діяльності (А. Ведмедюк, С. Гришак, Т. Лесіна, О. Луганцева, М. Малькова, С. Пашенко, О. Платонова, О. Пожидаєва, І. Трубавіна, О. Тютюнник, О. Філь, О. Шароватова); розкриття різних аспектів та сучасних підходів до технологій власне процесу професійної соціально-педагогічної підготовки (С. Архипова, В. Багрій, З. Бондаренко, О. Коваль, З. Фалинська та ін.); аналіз проблем професійно-особистісного становлення майбутнього фахівця (Т. Веретенко, О. Гура, І. Козич, Л. Литовченко, О. Москалюк, О. Папинок, Г. Первушина, О. Пономаренко, Л. Смеречак, Т. Спіріна та ін.); характеристику особливостей професійної підготовки фахівців соціальної роботи різних рівнів закордоном (Н. Горішна, О. Бартош-Пічкач, Г. Лешук, О. Пришляк, В. Тименко).

У контексті нашого дослідження важливим був теоретичний аналіз спеціальної літератури, який дав можливість розглянути генезу питання щодо виникнення добродійності та волонтерства у нашому суспільстві, осмислення цього феномена у теперішній час (Т. Алексеєнко, А. Данілова, Т. Журавель, І. Зверева, Н. Калениченко, О. Лавруненко, Т. Лях, В. Мельникова, С. Поляруш, Н. Сейко, О. Сухомлинська, О. Стрельникова, М. Сухорукова та ін.) і використання добродійної діяльності в умовах ВНЗ для соціального та професійного становлення студентів (О. Безпалько, З. Бондаренко, Н. Заверико, Т. Лях, В. Петрович, С. Харченко).

Закон України "Про Товариство Червоного Хреста України" (у розділі I, ст. 3) так визначає сутність добродійної діяльності: "Добродійна діяльність – це діяльність, що пов'язана з наданням допомоги та підтримки тим, хто її потребує, виходячи із загальнолюдських принципів гуманності та взаємодопомоги, яка здійснюється виключно безкорисливо (без мети одержання прибутку чи іншої вигоди)" [10]. Для України добродійна діяльність є невід'ємною частиною української культури і традицій. Адже основою розвитку добродійності стали милосердя, альтруїзм, гуманізм, небайдужість до сторонніх проблем – риси, які здавна притаманні ментальності українців. Історик В. Ключевський зазначав, що "...благодійність – слово із суперечливим значенням і дуже простим змістом. Його порізно трактують, але однаково розуміють. Спитайте, що означає робити добро ближньому, і, можливо, Ви отримаєте стільки відповідей, скільки у Вас співрозмовників. Але поставте їх безпосередньо перед нещасним випадком, перед людиною, яка страждає, з питанням, що робити, – усі будуть готові допомогти, хто чим зможе" [5, с. 3]. Основна мета благодійності полягає в забезпеченні можливості досягнення соціально допустимого рівня життя для тих груп населення, які під впливом різних соціальних ризиків не можуть самостійно реалізувати свої загально визнані соціальні права.

Досліджуючи добродійність багатьох людей, відзначаємо, що прояви благодійництва в Україні існували здавна, поступово переростаючи у стійкі традиції, що жили століттями й переходили із покоління в покоління як найкращі здобутки людства, і сьогодні активно продовжуються у волонтерській діяльності, яка є формою благодійної діяльності. Волонтерство – новий термін, але не нове явище у громадському житті нашої країни. В історії соціального виховання добре відомі тимурівський рух і суспільно корисна діяльність у дитячих і молодіжних об'єднаннях, рух вожатих тощо [1, с. 36]. У своїй первинній суті поняття "волонтерство" прийшло до нас разом з поняттями "громадянське суспільство" та "демократія", "громадські організації" [7, с. 16]. У світовій практиці найголовнішою ознакою волонтерства є те, що волонтер частину свого вільного (особистого) часу, сил, енергії, знань, досвіду добровільно (без примусу та вказівок "згори") витрачає на здійснення діяльності, яка є корисною людям і суспільству загалом.

Волонтерський рух – це благодійна діяльність, яка здійснюється фізичними особами на засадах неприбуткової діяльності, без заробітної платні, просування по службі, заради добробуту та процвітання спільнот і суспільства загалом; гуманістична діяльність, яка спрямована на соціальну допомогу певним верстам населення [7, с. 14-15].

Для студентів волонтерство – це можливість спробувати себе в майбутній професії ще під час навчання у ВНЗ, а принципи гуманізму та милосердя, які лежать в основі майбутньої професійної

діяльності соціальних педагогів і соціальних працівників, якнайкраще сприяють розвитку волонтерського руху та становленню особистості фахівця. Завдяки волонтерській діяльності студенти отримують: більш глибокі знання із соціальних проблем, реальні уявлення про спосіб життя різних верств населення; нові навички й досвід загального характеру; розвиток комунікативних умінь, досвід спілкування з різними людьми та досвід ділового спілкування; самоактуалізацію та самореалізацію завдяки переходу до нового, більш активного способу життя; самоствердження через відчуття себе корисним, отримання більш соціально поважного статусу. У плані професійного становлення надбання волонтерів включають: перевірку власної теоретичної та практичної підготовки на практиці; самодіагностику професійної придатності; стійку динаміку соціально-ціннісної складової у системі професійної мотивації; набуття додаткових фахових знань з майбутньої спеціальності; напрацювання навичок спілкування з майбутніми клієнтами, спілкування з професіоналами в обраній спеціальності; знайомство з новими формами, методами та технологіями роботи.

Однією з інноваційних форм добровільної діяльності, яку використовуємо у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя на факультеті психології та соціальної роботи у професійній підготовці майбутніх працівників соціальної сфери, є добровільна акція. Ми визначаємо добровільну акцію як масову форму вмотивованої благої діяльності щодо розв'язання гострих соціальних проблем, яка характеризується вузькою спрямованістю, багатовекторністю змістовного наповнення, інтенсивністю організації та проведення, і націлена на конкретний результат.

Організація добровільних акцій може відбуватися за місцем навчання студентської молоді, виходити за межі адміністративної одиниці (території), здійснюватися у соціальному партнерстві, у групах однолітків і різновікових групах, у співпраці студентів, викладачів, батьків, соціальних працівників різних типів закладів і установ. Досягнення такого рівня її організації і змістовного наповнення може бути як критерієм високої оцінки ефективності соціально-педагогічної роботи у розв'язанні конкретних гострих соціальних питань, так і показником готовності до професійної діяльності й самореалізації студентів. Багаторічний досвід професійної підготовки майбутніх фахівців дає нам змогу констатувати, що до участі у добровільних акціях слід залучати студентів усіх курсів; поступово розширювати коло тих, на кого спрямовуються добровільні акції; постійно стимулювати розвиток цікавих ідей, у яких концентровано відображаються і соціально-ціннісні установки, і високий творчий потенціал, і патріотизм учасників та організаторів.

Найяскравішими прикладами добровільних акцій можна назвати такі: акція "Допоможи ближньому" зі збору одягу, взуття, іграшок, дитячих книжок та інших речей, які були у користуванні, і передача цих речей тим категоріям населення, які найбільше потребують допомоги; акція "Крапля по краплі" на підтримку розвитку сімейних форм опіки для дітей-сиріт; акція "Ланцюг пам'яті", присвячена вшануванню героїв Небесної сотні; акція "З вірою в серці" зі збору коштів на лікування важкохворих дітей м. Ніжина; акція "Ярмарок творчості" зі збору коштів для учасників АТО; акція "Повітряні барви радості" з виготовлення іграшок із повітряних кульок разом з дітьми – вихованцями центру соціально-психологічної реабілітації, а також благодійні концерти, вистави тощо. У таких формах роботи не тільки розв'язуються соціальні, а й професійно-педагогічні проблеми: накопичується досвід позитивної соціальної взаємодії, формується активна громадянська позиція та соціальна компетентність усіх учасників.

За часом виділяємо короткотермінові, середньотермінові та довготривалі акції.

Добровільні акції, які використовують у практиці роботи соціальні педагоги й соціальні працівники та до яких необхідно залучати студентів, можна поділити на дві групи:

1. Система заходів, мета яких – пропаганда установок або цінностей, діяльності або програм, привернення уваги до проблеми або події. До таких акцій можна віднести розповсюджені у практиці роботи соціальних закладів і установ, громадських організацій ярмарки вакансій (мета – привернення уваги молоді до проблем зайнятості, програм молодіжного працевлаштування тощо); цільовий марафон як форму довготривалої цілеспрямованої взаємодії суб'єктів тощо.

2. Заходи, основне завдання яких полягає у зборі коштів (речей, засобів) і передання їх наперед визначеному суб'єкту. Такі акції можуть бути елементом більш масштабної події – масового свята, імпрези, тематичного дня, концерту тощо. Наприклад, благодійна лотерея на День міста, благодійний концерт, усі кошти від якого перераховуються для раніше визначеного адресата (наприклад, на лікування учасників АТО – громадян міста Ніжина).

Досвід організації добровільних акцій дозволяє нам визначити *загальні методичні рекомендації* щодо їх проведення:

1) актуальність обраної теми, яка повинна бути не тільки зрозумілою учасникам акції, але й викликати у них певний емоційний відгук. Тому підготовчий етап повинен мати роз'яснювальний та рекламний характер;

2) у програмі акції треба передбачити зміну ролі поведінки учасників, наприклад: глядач – співучасник (суб'єкт) соціальної проблеми – благодійник тощо. Не варто зловживати простими прийомами, наприклад, зосереджувати увагу слухачів на пожертві їх кумира у рамках благодійного концерту. Звичайно, вони відгукнуться на заклик улюбленого виконавця, візьмуть участь у зборі коштів, але діяти будуть, скоріше, під впливом моменту, неосмислено, що знижує виховний вплив добровільної діяльності;

3) адресат акції повинен бути не абстрактним (дітям – жертвам війни на Донбасі), а максимально конкретним (дітям біженців із Донбасу селища Н.). На жаль, сучасна ситуація у суспільстві, коли зібрані кошти використовуються безконтрольно, ідуть на інші цілі, формує у студентської молоді негативне ставлення до подібних акцій. Дуже добре, коли отримуються й повідомляються учасникам акції подяки від тих, кому були перераховані кошти (передані речі, подарунки тощо);

4) добродійність не повинна бути примусовою. Надзвичайно важливо, щоб студентська молодь брала участь у добродійних акціях за власним переконанням, щоб добродійність була для неї вмотивованою. У будь-якому випадку необхідно шукати додаткові засоби її мотивації, а не роздавати лотерейні білети як необхідне навантаження до білета в театр або погрожувати дисциплінарними заходами за відмову від участі у виготовленні подарунків дітям-сиротам до Дня Святого Миколая;

5) як правило, благодійні акції, які організуються у рамках соціально-педагогічної практики за своїми масштабами такі, що не потребують чіткої фінансової звітності. Разом з тим, соціальний педагог повинен пам'ятати, що будь-які збори коштів потребують прозорого звіту про отримані і витрачені ресурси;

6) у проведенні добродійної акції необхідно дотримуватися технології організації даного виду заходу, яка складається з таких етапів: підготовчий, власне проведення (реалізації), підсумковий (оціночний), післядія (звіт у ЗМІ, соціальних мережах тощо).

Коротко охарактеризуємо *методичні особливості* організації кожного з етапів.

1. Підготовчий: передбачає визначення актуальної соціальної проблеми і конкретної цільової групи клієнтів для надання допомоги; конкретизація теми та визначення кола співучасників, у тому числі волонтерів; створення ініціативно-організаторської групи проведення акції та визначення її керівника; написання сценарію і його обговорення; формулювання назви акції (чітка, лаконічна, зрозуміла); чіткий розподіл обов'язків щодо підготовки акції, контроль та перевірка їх виконання; проведення репетицій окремих моментів акції, а при необхідності – в цілому; вибір ведучих (розпорядників); підбір (створення) атрибутів, символіки тощо; визначення часу і місця проведення акції (оформлення інтер'єру у відповідності до теми); запрошення ЗМІ для висвітлення ходу проведення акції; підготовка оголошення про акцію, розповсюдження його у ЗМІ, соціальних мережах, на дошках оголошень тощо (можлива інша рекламна продукція – буклети, прес-релізи); запрошення цільової аудиторії як у письмовій, так і в усній формі організаторами, запрошення спонсорів (індивідуальна робота), авторитетних осіб (індивідуальна робота й індивідуальний підбір), підбір технічного оформлення акції (мікрофони, музичний супровід, інша потрібна техніка); організаційне оформлення місця проведення (перевірка дієздатності механізмів – освітлення, штори, двері, стільці, підсилювачі, розетки, подовжувачі тощо).

2. Власне проведення: передбачає реалізацію сценарію акції; окрім того, треба мати чітке письмове оформлення можливих помилок та сформувати запасні варіанти дій на випадок таких моментів.

3. Підведення підсумків (оцінка результатів): передбачає спільне обговорення групою організаторів результатів проведення акції (що вдалося втілити? що ні? чому?); розміщення звіту, фото, відео, відгуків учасників про акцію (особливо цільової аудиторії) у соціальних мережах, ЗМІ, подяки найкращим організаторам, учасникам, партнерам тощо.

4. Післядія – бажання організаторів і учасників у подальшому брати участь у добродійних акціях. Цей етап буде мати місце, якщо три попередні організовані і проведені успішно.

Важливість проблеми залучення студентів до добродійної діяльності полягає у тому, що волонтери є не тільки добровільними помічниками, які розуміють та відчувають проблеми й труднощі інших людей, а й тими особистостями, які дбають про власну самореалізацію, саморозвиток, що допомагає виховувати, формувати себе як гуманну, високодуховну, ціннісно-орієнтовану особистість зі здатністю та бажанням творити у душі найкращих гуманістичних надбань людства. Відомо, що майбутнім професіоналам важливо дбати про самореалізацію, передавання свого практичного досвіду, набуття соціальних умінь та навичок, відчуття своєї необхідності, а також причетності до добродійних справ регіону, держави.

Методика та процедура дослідження. У зв'язку з цим та з метою з'ясування змістовності осмислення майбутніми фахівцями значення добродійних акцій для їх професійного розвитку було проведено емпіричне дослідження серед студентів факультету психології та соціальної роботи Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Респондентами виступили студенти ІV курсу спеціальності "Соціальна педагогіка". За допомогою анкетування ми спробували визначити, як студенти розуміють сутність добродійних акцій, що обумовлює їх ефективність, кому і для чого вони потрібні, якими мають бути самі добродійці, який досвід участі у добродійних акціях вони мають.

Аналіз результатів дослідження. Усі опитані, даючи визначення сутності добродійної акції, вказали на її суттєві змістові аспекти, а саме: добровільність діяльності, яка спрямована на допомогу тим, хто цього найбільше потребує; безкорисність допомоги з використанням різних засобів (грошова допомога, речі тощо).

Серед показників ефективності добродійної акції були визначені наступні: актуальність теми, організованість, масовість, доступність для кожного, добровільність участі, надання адресної допомоги великій кількості людей у вирішенні соціальної проблеми, пробудження свідомості громадян.

У відповідях на запитання "Кому і для чого потрібні добродійні акції?" студенти вказали цілий спектр різних груп населення, для яких проводяться такі акції, що свідчить про обізнаність майбутніх фахівців щодо соціальних проблем різних категорій клієнтів. Разом з тим, респонденти назвали і себе як таких, кому ці акції потрібні як для звичайних громадян, так і для покращення своєї професійної підготовки.

До найважливіших якостей особистості, які повинні бути притаманні добродійцям, студенти віднесли: бути добрими, милосердними, щирими, гуманними, чесними, готовими прийти на допомогу, доброзичливими, безкорисливими. 62% опитаних брали участь або були організаторами добродійних акцій. Вони відзначили, що цей досвід навчив їх бути відповідальними, небайдужими до людей, робити добро (і це не так складно, як здавалось раніше); бачити результати своєї роботи; любові та справедливості, підтримці. Так, у практиці роботи майбутні соціальні педагоги і соціальні працівники зможуть використати досвід власної участі у таких добродійних акціях, як: "Допоможи ближньому", "Від серця до серця", "Барви життя", концерти, вистави, свята тощо.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений нами аналіз щодо визначення можливостей добродійних акцій у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників дозволяє сформулювати педагогічні умови волонтерської або добродійної діяльності під час навчання у ВНЗ, а саме: врахування особистісно-орієнтованого підходу у навчально-виховному процесі; формування готовності студентів до майбутньої професійної діяльності шляхом вмотивованої участі у різних видах і формах роботи; створення освітньо-виховного середовища для розвитку соціальних і професійних компетенцій студентів. Добродійну діяльність розглядаємо як складову професійної підготовки фахівців соціальної сфери, як школу особистісного і професійного розвитку, успішної самореалізації, яка згуртовує студентство навколо об'єднуючих справ та інтересів, стимулює колективну співтворчість і співпрацю і спрямовує їх на захист вразливих категорій населення, докілья, культурних та національних цінностей, а також створює сприятливі умови для виховання соціально значущих якостей особистості – милосердя, альтруїзму, ініціативи, відповідальності та ін..

Використання добродійних акцій у процесі фахової підготовки соціальних педагогів, соціальних працівників дієво допомагає їх професійному становленню, оскільки це особиста участь, особистий досвід, який вдало поєднує теорію і практику професійної підготовки, актуалізуючи соціальні цінності професії через емоційне сприйняття (відчуття) учасників і організаторів, що позитивно впливає на формування соціальної і професійної компетентності майбутніх фахівців. Вважаємо, що залучення студентів до добродійної діяльності загалом і добродійних акцій зокрема є важливим напрямом роботи студентського самоврядування ВНЗ, що може бути напрямом подальшого дослідження.

Використані джерела

1. Бондаренко З. П. Роль волонтерства у соціальному та професійному становленні студентів класичного університету / З. П. Бондаренко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка : збірник / [гол. ред. М. О. Носко]. – Чернігів : ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка, 2012. – Т. 1. – Вип. 104. – С. 34-37. – (Серія : педагогічні науки).
2. Виховання особистості у добродійній діяльності: метод. посібник / [Алексєєнко Т. Ф., Данілова А. П., Малиношевський Р. В. та ін.] / під заг. ред. Т. Ф. Алексєєнко. – Ніжин : ПП Лисенко, 2015. – 192 с.
3. Волонтерство в Україні як рушій демократичного розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>
4. Зливков В. Л. Психологічні особливості волонтерської діяльності у сучасній Україні: мотиваційний аспект / В. Л. Зливков, С. О. Лукомська // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського : збірник наукових праць / [за ред. Н. О. Євдокимової]. – №2 (15), жовтень 2015. – Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2015. – С. 40-46. – (Серія : психологічні науки).
5. Ключевский В. О. Добрые Люди Древней Руси / В. О. Ключевский. – М. : [б.и.], 1896. – 152 с.
6. Конончук А. І. Волонтерство як шлях професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів / А. І. Конончук // Наукові записки (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / [за заг. ред. проф. Є. І. Коваленко]. – Ніжин : Вид-во НДУ імені Миколи Гоголя, 2009. – №6. – Ч. I. – С. 158-163. – (Серія : психолого-педагогічні науки).
7. Менеджмент волонтерських груп від А до Я : навч.-метод. посібник / [за ред. Т. Л. Лях; авт. кол. : З. П. Бондаренко, Т. В. Журавель, Т. Л. Лях та ін.]. – К. : Версо-04, 2012. – 288 с.
8. Поляков М. В. Виховання молоді в системі університетської освіти / М. В. Поляков // Думки, підказані серцем. Роздуми про виховання студентської молоді : нариси / [ідея та заг. ред. М. В. Полякова; авт.-упоряд. В. В. Іваненко, Н. П. Олійник]. – Дніпропетровськ : Видавництво ДНУ, 2011. – С. 5-13.

9. "Про волонтерську діяльність": Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>
10. "Про Товариство Червоного Хреста України": Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.redcross.org.ua>

Копончук А. І.

CHARITABLE ACTION AS A FORM OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS OF SOCIAL SPHERE

It is very important for students at early stages of their own professional becoming to give a meaning to their life choice, to understand its link with purposes and tasks of a chosen profession. Such function that is necessary for becoming of a social pedagog or social worker can be performed by charity or volunteer activities during the studying at higher education institution. The aim of the article is to reveal the opportunities of charitable actions in professional training of future specialists of social sphere that we apply at the educational process in the Nizhynskyi State University named after Mykola Gogol, the faculty of psychology and social work. As a charitable action we understand the mass form of motivated charity activity, with a narrow direction, multi vectors of a contents, intensity of organization and realization, it is directed on the concrete result.

The general methodical recommendations for realization of charitable actions are the following: 1) the urgency of the chosen theme; 2) in the programme of action the change of participator's role behaviour should be envisaged; 3) the addressee of action should be most correct; 4) the charity should not be compulsory; 5) any collecting money needs a clear report about received and spent resources; 6) the technology of organization the action consist of such stages as preparatory, realization, final, aftereffect.

In order to clarify how the future professionals comprehend the value of charitable actions for their professional development we have realized the empirical research. It witnessed that the students, defining the essence of charitable action, give its contents aspects, namely voluntary activity, disinterested help; the effectiveness indices of the charitable action were called the urgency of the theme, good organization, free will for participation, giving the address help; the main features of a benefactor were called kindness, clemency, sincerity, humanism honesty. 62% of respondents took part or were organizers of the charitable actions. Thus, the applying of charitable actions in the process of professional training of social pedagogs, social workers improve their professional development.

Key words: *charitable activity, charitable action, charity, volunteering, students, professional becoming.*

Стаття надійшла до редакції 25.11. 2015 р.